

תורת המעדנים

מבית מכון "מעדני אשר"

בפרשתנו (ו, ט): ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך.

אדם שאכל שאר מאכלים ואח"כ אכל קצת פת ונהיה שבע האם חייב לברך ברכת המזון מן התורה?

יש לחקור אדם שאכל שאר מאכלים ולא בא לידי שביעה, ואח"כ אכל עוד קצת פת והגיע לכלל שביעה האם חייב לברך ברכת המזון מן התורה כיון שנעשה שבע ע"י פת או דילמא אינו חייב לברך.

הנה הפרי מגדים אור"ח סימן קפ"ד באשל אברהם ס"ק ח' כתב וז"ל ואני מסופק אם אכל פת ושאר דברים ושבע ואינו יודע אם אכל כדי שביעה מפת אם חייב לברך, וכי תימא כל ששבע אף שלא היה מפת חייב, זה אינו דא"כ אף בכל שהוא מפת כששבע מדברים אחרים שאכל עמו ליחיב, וכי תימא ואכלת כתיב, מ"מ משמע דבעינן שיהא שבע מפת, חזינן להדיא מדבריו שאם לא אכל כדי שביעה מפת עצמה אינו חייב לברך ברכת המזון מן התורה.

וכן כתב הצ"ח ברכות מ"ח ד"ה ומדקטל דמדאורייתא אינו חייב בברכת המזון רק באכל ושבע מאכילת לחם, דקרא לא מיירי אלא בלחם.

וכן כתב בחזון איש אור"ח סימן ל"ד ס"ק ד' שהדעת נוטה, כהפרי מגדים שאינו חייב בברכת המזון מן התורה אלא כשאכל כדי שביעה מהפת.

אבל הבעל המאור פ"ו בברכות כתב כל מה שבא בתוך הסעודה הוא מכלל השביעה, דכתיב ביה ואכלת ושבעת וברכת.

וכן כתב הגאון רבי מרדכי בנעט זצ"ל בספרו ביאור מרדכי פרק ז' אות ל"ג דמשכחת כזית וכביצה מן התורה, כגון בשבע מדברים אחרים הנאכלים עם הפת, וכן כתב בשו"ת הלכות קטנות חלק ב' סימן רכ"ז, וכן בראשי בשמים מערכת ב' ס"ק ו', וכן בשו"ת לבושי מרדכי מ"ת סימן ל"ב, ועיין בשו"ת בית שערים סימן מ"ח, שו"ת קרן לדוד סימן מ"ח.

והביאור הלכה אור"ח סימן קפ"ד נמי דן בזה ומביא שיטות שחייב לברך ברכת המזון מן התורה.

ולענין הלכה: יש להחמיר ולברך ברכת המזון כשאכל כזית פת, אף אם לא נעשה שבע מפת לבד, אבל להוציא אחרים שחייבים מן התורה יש להחמיר שלא להוציא, כך כתב בשו"ת לבושי מרדכי מ"ת סימן ל"ב, וכן בשו"ת אגרות משה ח"ד סימן מ"ד, וכן בשדה חמד מערכת ברכות סימן ד' אות י"ד.

מי שאכל כדי שביעה והקיא את הכל האם חייב לברך ברכת המזון?

יש לחקור מי שאכל כדי שביעה והקיא את הכל האם חייב לברך ברכת המזון או דילמא כיון שהקיא ולא נשאר אצלו אינו חייב לברך.

הנה החיד"א בספרו ברכי יוסף אור"ח סימן ר"ח כתב וז"ל יש להסתפק במי שאכל פירות כשיעור ברכה אחרונה ותיכף כשאכלם וירדו חדרו בטן הקיאים האם יברך ברכה אחרונה על הנאת גרונו.

וכותב ב' טעמים שאינו צריך לברך:

א. ע"פ מה שהביא בשו"ת פנים מאירות ח"ב סימן כ"ז את דברי הרא"ש ברכות פרק ב' ס"ק ו' דברכה צריך שיהנה בתוך מעיו, וכתב על זה הפנים מאירות וז"ל באיסור מצינו שחייב על הנאת גרונו אף שאינו נהנה בתוך מעיו דאיתא בגמ' חולין ק"ג ע"ב אכל חצי זית והקיא וחזרו ואכלו חייב מאי טעמא הרי נהנה גרונו בכזית, וכן פסק הרמב"ם פרק י"ד דמאכלות אסורות הלכה ג' ובודאי לענין ברכה אחרונה אם אכל חצי כזית והקיא ואכל חצי כזית שהקיא אינו חייב לענין ברכה אחרונה, ועל כרחך דלא ילפינן אכילה דאוכלין לברכה מאכילה דאיסורין, דהתם חייב בהנאת גרונו והכא אכילה במעיים בעינן, וסמכוהו אקרא ואכלת ושבעת, שמע מינה דבעינן אכילה לכלל שביעה ואינו אלא בכרס מלא.

ב. ע"פ מה דקימ"ל אור"ח אם נתעכל המזון לא יברך, ולא גרע זה מנתעכל המזון, לכן אינו מברך.

וכן כתב באמרי בינה אור"ח סימן ט"ו דאם הקיא מה שאכל אינו חייב לברך דבברכת המזון בעינן שביעה, עי"ש שהאריך בדברים נפלאים, וכן כתב בשו"ת כתב סופר אר"ח סימן צ"ו.

וכן במנחת חינוך מצוה ת"ל דאם הקיא את האוכל אינחו חייב לברך דבעינן הנאת מעיו.

אבל בשו"ת קול אליהו סימן ט' סבירא ליה שבברכת המזון תליא בהנאת גרונו, וכן כתב בשו"ת מהר"ם שיק אר"ח סימן ר"ג דאף בברכת המזון תליא בהנאת גרונו, ועיין בשו"ת תורה לשמה סימן קכ"ה.

ולענין הלכה: מי שאכל והקיא את כל האוכל אינו צריך לברך ברכת המזון, כך כתב בשו"ת שבט הלוי חלק א' סימן ר"ה בהגהות על ש"ע אור"ח סימן ר"ח אבל אם לא הקיא את הכל ומרגיש שבע מהאוכל צריך לברך, מעדני אשר.

מי שאכל שיעור שחייב לברך ברכת המזון ביותר מכדי אכילת פרס האם חייב לברך?

יש לחקור מי שאכל שיעור שחייב לברך עליה ברכת המזון רק אכלו ביותר מכדי אכילת פרס האם חייב לברך עליה או דילמא אינו חייב לברך כיון דלא מקרי אכילה לגבי כל התורה.

הנה המגן אברהם אור"ח סימן ר"י ס"ק א' כתב וז"ל ואם אכל מעט וחזר ואכל מעט אם שהיה יותר מכדי אכילת פרס נראה לי דאין מצטרף, וכן משמע בגמ' יומא פ' ע"א דלא מייתיב דעתיה בהכי.

וכן משמע מפירוש רש"י: דפירש דטעמא דבעי כזית בברכת אחרונה, היינו משום דכתיב אכילה ואכילה בכזית, עיין רש"י סוכה כ"ו ע"ב ואם כן בחלב ודם ובכלל האיסורין נמי כתיב אכילה, ואם שהה יותר כדי אכילת פרס לא מקרי אכילה, וה"ה לענין ברכה, חזינן להדיא דסבירא ליה להמגן אברהם דאם אכל בשיעור יותר מכדי אכילת פרס אינו יכול לברך ברכת המזון, ובשו"ת אמרי אש אור"ח סימן י"ב הביא ראיות למגן אברהם, ועיין דעת תורה אור"ח סימן ר"י, וכן בספרו שו"ת מהרש"ם חלק ח' סימן ל"א.

ובגליון מהרש"א ברכות מ"ט ע"ב מביא בשם זקנו הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל שאין צריך לברך.

אבל הפרי מגדים אור"ח סימן י' באשל אברהם ס"ק א' מובא במשנה ברורה אור"ח סימן ר"י ס"ק א' חולק על דברי מגן אברהם אלו: וכותב דרק כשאכל שיעור כזית, והחייב היא משום אכילה אז אמרינן דכשהה יותר מכדי אכילת פרס אינו צריך לברך, אבל כשאכל כדי שביעה אף ששהה יותר מכדי אכילת פרס, חייב לברך ברכת המזון דסוף סוף מקרי ושבעת.

וכן בשו"ת מוצל מאש סימן ט"ז כתב דלענין ברכה אחרונה של ברכת המזון חייב אף כשאכל השיעור יותר מכדי אכילת פרס, והביא שם הרבה ראיות.

וכן בשו"ת פנים מאירות חלק ב' סימן כ"ז בסופו כתב וז"ל אפילו בברכת המזון דאורייתא אם אכל פחות מכדי שביעה ולא הסיח דעתו ממנו ושהה כדי אכילת פרס וגמר ואכל כדי שביעה חייב מדאורייתא לברך דעיקר קפידא על השביעה והרי הוא שבע.

וכעין יסוד זה: מבואר בשו"ת חתם סופר אור"ח סימן מ"ט דמי שנעשה שבע פחות מכזית חייב ברכת המזון, כיון דסוף סוף נעשה שבע, אע"ג דלא אכל כדי אכילה.

יש להקשות: דאפשר דאף שיש כדי שביעה, מ"מ ואכלת גם כן בעינן וזה לא מקרי אכילה כמו שכתב המגן אברהם, ובשלמא כשאכל כזית בכדי אכילת פרס ואת השאר עד כדי שביעה אכל שלא אכילת פרס א"ש דסוף סוף איכא אכילה ושביעה, משא"כ כשאכל הכל יותר מאכילת פרס מדוע חייב לברך, כך הקשה באמרי בינה אור"ח סימן ט"ז ד"ה ואולם, וכן המשנה ברורה בשערי ציון אור"ח סימן ר"י.

יש שמתרץ: דכוונת הפרי מגדים לפי מה שכתב לחדש דלעת הרא"מ דסבירא ליה דסתם אכילה של תורה בכל שהוא, רק דהלכה למשה מסיני דצריך כזית, וזה רק באכילת איסור או באכילת מצוה, משא"כ באכילת רשות אמרינן סתם אכילה בכל שהוא, וא"כ בברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת וברכת דהיא אכילת רשות, שפיר דאכילה בכל שהוא רק שצריך שיהא שבע, ומקודם לכן אינו חייב בברכת המזון, כך תירץ בכלי חמדה בפרשת ע"מ 29 טור 2.

ובמנחת חינוך מצוה ש"ג הקשה על הפרי מגדים: מהא דהגמ' יומא ע"ט ע"ב מוכיחה שכתבת הגסה פחותה מביצה, מהא דאיתא במשנה עד כמה מזמנין רבי יהודה אומר עד כביצה רבי מאיר אומר עד כזית, במאי קמפילגי וכו' רבי יהודה סבר ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה

ואי זה זה כביצה, ואי סלקא דעתך כותבת הגסה יתירה מכביצה השתא כביצה שבועי משבעא דעתא לא מייבתא, אלא לאו שמע מינה כותבת הגסה פחותה מכביצה, כביצה משבעא, פחות מכביצה מייבתא דעתיה, ואי כדברי הפרי מגדים דכדי שביעה מצטרף ביותר כיון דהוא שבע, א"כ מאי מקשה, הא חזינן דכל היכא דאוכל כל היום אף ביותר מכדי צירוף והוא שבע וחייב לברך, מ"מ ביום הכפורים אף אם אוכל כל היום והוא שבע ומ"מ פטור, חזינן דלא מייתיב דעתיה אף שהוא שבע, ובאמת זה מן הנמנע כיון שהוא שבע מייתיב דעתיה, עיין שו"ת דובב מישרים חלק א' סימן מ"ח שמיישב קושיא הנ"ל.

ומכח קושיא זו מסיק המנחת חינוך: אלא על כרחך צריך לומר דאם אוכל ככותבת יותר מכדי אכילת פרס אפילו אוכל כל היום כולו, מ"מ פטור דלא מייבתא דעתיה כלל, א"כ אינו שבע כלל אם אוכל ביותר משיעור צירוף, א"כ נראה ברור גבי ברכת המזון אף דשבע מ"מ צריך להיות כשיעור הצירוף.

ולענין הלכה: צריך אדם ליזהר שלא ליכנס לחשב ברכות לבטלה וספיקות בברכות, ויקפיד מאוד לאכול כזית חצי פרוסת לחם פרוסת בתוך שתי דקות, כך כתב בשו"ת אגרות משה חלק א' סימן ע"ו.

קטן שמסופק אם כבר בירך ברכת המזון האם חייב לברך?

קימ"ל אור"ח סימן קפ"ז ס"ק ב' קטן חייב מדרבנן לברך ברכת המזון כדי לחנכו, ואפילו לא אכל רק כזית גם כן חייב מדרבנן לחנכו, עיין משנה ברורה שם.

יש לחקור קטן שאכל כדי שביעה ומסופק אם בירך האם חייב לברך מספק כמו דקימ"ל אור"ח סימן קפ"ד ספק בירך ברכת המזון חייב לברך או דילמא רק בגדול חייב לברך מספק דהויה ספק דאורייתא, משא"כ קטן שהיא רק ספק דרבנן משום חינוך אינו חייב לברך מספק.

הנה הגאון רבי שלמה זלמן אוירבעאן זצ"ל מובא בספר ותן ברכה מדור התשובות סימן י"ג, וכן בשו"ת שרגא המאיר חלק ד' סימן מ"א כתב שקטן שאכל כדי שביעה ונסתפק אם חייב לברך, צריך לברך עוד הפעם.

והטעם: דאע"ג דהויה רק ספק דרבנן, מ"מ כדי שיתרגל כשיגדל יברך אף מספק, חייב לברך מספק.

מי שברך ברכת המזון שלא ע"פ הסדר האם יצא?

יש לחקור מי שברך ברכת המזון שלא ע"פ הסדר האם יצא בדיעבד או דילמא הסדר מעכב ואינו יוצא.

הנה החזון איש אור"ח סימן כ"ח ס"ק ח' כתב וז"ל צ"ע אם סידורן מעכב בדיעבד, למאן דסבר ברכות מעכבות זו את זו, ואפילו אם אינם מעכבות זו את זו מדאורייתא, מ"מ מדרבנן מעכב ויש להסתפק אם סדורן מעכב.

ובשו"ת ובחרת בחיים סימן נ"ב להגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל כתב דסדרן אינו מעכב בדיעבד.

וכן בספר ערוך השלחן אור"ח סימן קפ"ח ס"ק ט' כתב דיצא כששינה הסדר. **ומביא** ראייה: מהא דתנן מגילה י"ז ע"א הקורא את המגלה למפרע לא יצא, ותנינן בברייתא וכן בהלל ובקריאת שמע ובתפילה, ומדלא חשיב גם ברכת המזון ש"מ דכסדרן לא מעכב.

ועוד הביא ראייה: מהא דאמרינן בגמ' ברכות מ"ח ע"ב ואכלת ושבעת זו ברכת הזן, את ה' אלהיך זו ברכת הזימון, והרי זימון קודם לזן, אלא ודאי דאין הסדר מעכב ולכן הקדים זן לזימון אע"ג דזימון ודאי קדים להורות שאין הסדר מעכב.

יש לדחות ראייה זו: ע"פ מה שמובא במסורת הש"ס דהתוס' ברכות מ"ו ע"א גורס וברכת זו ברכת הזימון, את ה' זו ברכת הזן, א"כ אין ראייה.

אבל בבאר היטב אור"ח סימן קצ"ד ס"ק ב' מביא בשם שו"ת דבר שמואל סימן קמ"ז שסדר ג' ברכות אלו מעכבות, ואם אמרם למפרע לא יצא.

מי שאינו יודע לברך רק ברכה אחת של ברכת המזון האם יברך?

יש לחקור מי שאינו יודע לברך רק ברכה אחת מג' ברכות של ברכת המזון האם יברך או דילמא ג' ברכות מעכבות זה את זה וכיון שאינו יודע שלשתן אינו מברך.

ראשית דבר צריך לברר האם ג' הברכות הם מן התורה.

הנה שיטת התוס' ברכות ט"ז דהקשו על הא דאמרינן התם בגמ' פועלים העושין מלאכה אצל בעל הבית מקצרינן בברכת המזון כדי שלא לבטל במלאכת בעל הבית, ולכן אינם מברכים רק ברכה ראשונה כתקונה ושניה פותח בברכת הארץ וכולל בונה ירושלים בברכת הארץ, והקשו הא מדאורייתא הם כל הג' ברכות, ואיך היה יכולים לעקור את זה, ותרצו דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה הואיל וטרודים במלאכת בעל הבית, חזינן שהתוס' סבירא ליה דמן התורה צריך לברך ג' ברכות.

אבל הבית יוסף אור"ח סימן קצ"א חולק: וסבירא ליה דאין מנין הברכות דאורייתא, וכותב שכן משמע מהרמב"ם בספר המצוות שכתב המצוה י"ט שצונו לברכו אחר האכילה ולא הזכיר מנין הברכות, חזינן דסבירא ליה דמנין הברכות אינה מן התורה.

ואע"ג דבגמ' ברכות מ"ח ע"ב דריש ליה לכל הג' ברכות מקראי, אסמכתא בעלמא הוא, ולעולם הם רק מדרבנן.

ונחלקו הפוסקים האם ג' ברכות של ברכת המזון מעכבות זה את זה.

דעת המגן אברהם אור"ח סימן קצ"ד ס"ק ג' שמעכבות זו את זו ומי שאינו יודע לברך רק אחת אינו יברך.

אבל דעת האבן עוזר שהברכות של ברכת המזון אינו מעכבות זו את זו, ומי שאינו יודע רק אחד יכול לברך.

יש להקשות: על שיטת המגן אברהם, מאי שנא מהא דקימ"ל אור"ח סימן קפ"ד דמי שהוא מסופק אם בירך ברכת המזון צריך לברך עוד הפעם, משום דספיקא דאורייתא לחומרא, א"כ הכי נמי כאן כיון שיש ספק איך פסקינן מדוע לא אזלינן לחומרא משום ספק דאורייתא שצריך לברך, כך הקשה הפרי מגדים כאן, וכן בפתחה כוללת הלכות ברכות אות ט"ז, וכן בגור אריה לבנו של הגאון רבי מנחם זעמבא חלק ב' סימן ז'

ומתריץ הפרי מגדים: דרק בספק אם בירך דכשמברך מתקן בודאי אז אזלינן לחומרא, משא"כ כאן דגם אחר העשייה הוא ספק שמא מעכבות, לא שייך בזה ספק תורה להחמיר.

ולענין הלכה: פסק המשנה ברורה אור"ח סימן קצ"ד ס"ק ג' דמי שאכל כדי שביעה ונתחייב לברך מן התורה אף שאינו יודע לברך רק ברכה אחת מברך, משום דנקטינן לחומרא.

ובחבורו שער הציון מביא ראייה דאינו מעכב: מהא דאיתא בגמ' ברכות מ' ע"א בנימין רעיא כרך ריפתא ואמר בריך רחמנא אמר רב יצא ומסקינא דיצא ידי ברכה ראשונה ומסתמא לא היה יכול לברך יותר, חזינן דאינו מעכב.

מדוע בברכת המזון אסור לשאול מפני היראה מאי שנא מקריאת שמע דמותר?

קימ"ל אור"ח סימן קפ"ג ס"ק ח' לענין לשאול בברכת המזון מפני הכבוד יש מי שאומר שדינה כתפלה שאסור להפסיק בין פרק לפרק, ולא כמו בקריאת שמע שמוותר, ולענין להפסיק בין ברכת הטוב והמטיב כתב בדעת תורה אור"ח סימן קפ"ג שמוותר.

יש להקשות: מאי שנא מקריאת שמע שמוותר להפסיק מפני היראה בין פרק לפרק, ומדוע בברכת המזון אסור להפסיק בין פרק לפרק, כך מקשה בש"ע הרב אור"ח סימן קפ"ג, וכן בערוך השלחן אור"ח סימן קפ"ג.

איכא כמה תרוצים

א. היינו טעמא שאין לשאול מפני היראה בברכת המזון מפני שדינה כמו בהלל ביחיד במקום שגומרים, שאסור להפסיק, א"כ ברכת המזון דינה כמו הלל לכן אסור להפסיק, כך כתב הגר"א אור"ח סימן קפ"ג ס"ק ח'.

יש לתמוה על הגר"א: הרי קימ"ל סימן תפ"ח ובסימן תרמ"ד שמפסיקים בהלל כדרך שמפסיקים בקריאת שמע, א"כ איך כתב שאסור להפסיק בהלל, כך מקשה בהקדמת ספר תקלין חדתין שהביא שעמדו בזה.

וכתב לתרץ: כי מקור דבר זה הוא בארחות חיים, והוא כתב בשם מסכת סופרים, דבג' פרקים הראשונים אין משיבין, ואין צריך לומר שאין שואלין, בב' אחרונים שואלין מפני היראה ומפני הכבוד, וכן כתב תוס' רבינו יונה ברכות י"ד ע"א דלרבא אינו פוסק באמצע הפרק אפילו מפני היראה, מפני שהוא עוסק בשבחו של מקום, ודמי לתפלה שהיא שבחו של מקום, ולפי שיטת הארחות חיים שפיר כתב הגר"א שאסור להפסיק בהלל.

וכן כתב במגיד תעלומה דף קס"ח ע"ב שאסור להפסיק באמצע הפרק דהלל אפילו מפני היראה והכבוד, ומ"מ אף הארחות חיים הביא שיטת הפוסקים שמפסיקים בהלל כמו בק"ש, וכן הרד"א שהביא דין זה בבהמ"ז, פסק בסדר תפלת ר"ח שבימים שגומרינן ההלל מפסיקים בו כמו בק"ש, וא"כ לדבריו לא שייך מקור זה שכ' הגר"א.

ב. היינו טעמא שאין מפסיקין בברכת המזון כלל, משום שצריך לומר לכתחלה בתכיפה אחת מן התורה כל הברכות, שכן הוא משמעות הפסוק וברכת את ה"א על הארץ הטובה אשר נתן לך, לברך על הארץ והמזון וירושלים בברכה אחת בלי הפסק בינתיים, אבל בק"ש נאמר ודברת במ, דרשינן שיש לך רשות לדבר במ דברים אחרים, ואין צריך לקרותה בתכיפה אחת אלא מדברי סופרים, והם אמרו להקל מפני היראה והכבוד, כך כתב בש"ע הגר"ז סימן קפ"ג ס"ק י"א.

יש להקשות: דלפי זה כיון שאין להפסיק בברכת המזון מן התורה, אמאי דרשינן בגמ' יומא י"ט ע"ב במ ולא בתפלה, ומדוע לא נקט ברכת המזון דמעט ליה שפיר מקרא.

ג. היינו טעמא שאין מפסיקים בברכת המזון משום דהוא מן התורה, כך כתב במטה יהודה סימן נ"א.

יש להקשות: דהא קריאת שמע נמי מן התורה ודוחק להעמיס בכוננתו כדברי הגר"ז.

ובערוך השלחן סו"ס קפ"ג כתב על דין זה שאסור להפסיק בברכת המזון בין הפרקים, ואינו מובן הטעם, למה תהא ברכת המזון חמורה מקריאת שמע.

אדם שמשופק אם בירך ברכת המזון האם יכול להוציא אדם שחייב לברך ודאי?

יש לחקור אדם שחייב לברך ברכת המזון מחמת שהוא מסופק אם בירך, דקימ"ל אור"ח סימן קפ"ד ס"ק ד' דחייב לברך האם יכול להוציא מי שחייב מחמת ודאי, או דילמא כיון שחייב לברך רק מספק אינו יכול להוציא מי שמברך מחמת ודאי.

הנה הכף החיים סימן קפ"ד מביא בשם לקוטי פרי חדש דלשיטות הרמב"ם דספק דאורייתא מן התורה לקולא, רק מדרבנן לחומרא, א"כ אינו יכול להוציא משום דמחויב מדרבנן אינו מוציא דאורייתא, אבל לשיטות הראשונים דספק דאורייתא מן התורה לחומרא יכול שפיר להוציא, וכן בעקרי הד"ט סימן ט' ס"ק מ' כתב שיכול להוציא כיון דמ"מ חייב לברך.

יש להקשות: מאי שנא מהא דקימ"ל אור"ח סימן קצ"ז דמי שאכל כזית מוציא מי שאכל כדי שביעה, חזינן דרבנן מוציא דאורייתא, כך הקשה הברכי יוסף אור"ח סימן קפ"ד, מובא בביאור הלכה.

ותירץ: דלא אתי דרבנן שחייבוהו מספק ומוציא דאורייתא, כך תירץ בברכי יוסף, וכן בביאור הלכה אור"ח סימן קפ"ד.

אבל בשו"ת הלכות קטנות ח"ב סימן רע"ז כתב דאפילו לשיטות הראשונים דספיקא דאורייתא מן התורה להחמיר.

מ"מ מי שמברך מחמת ספק אינו יכול להוציא מי שחייב לברך בודאות, משום דאמרינן בגמ' פסחים ט' ע"א אין ספק מוציא מידי ודאי, א"כ ה"ה הכא אינו יכול להוציא.

ובשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ל' כתב דתלוי מה הספק, דאם אכל בודאי שיעור תורה, רק מסופק אם בירך, אז בודאי יכול להוציא מי שאכל שיעור תורה, וודאי אינו בירך, משום דאיכא חזקת חיוב שחייב לברך, א"כ כודאי מיחשב, לכן, אבל אם בודאי לא בירך רק הספק אם אכל שיעור תורה, אינו יכול להוציא מי שאכל בודאי שיעור תורה.

ולענין הלכה: מי שמברך ברכת המזון רק מחמת ספק, יכול להוציא מי שמברך מחמת ודאי.

כך כתב בגהות רע"א אור"ח סימן קפ"ד, וכן בספרו בשו"ת רע"א סימן ו', וכן בשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ל', וכן במשנה ברורה אור"ח סימן קפ"ד ס"ק י"ד.

ישמחה לב מבקשיה

לקראת חג הסוכות הבעל"ט יצא לאור בעזרת השם הספר הנפלא שרבים ציפו לו
"מעדני אשר חג הסוכות"

חקירות הלכתיות בכל הענינים השייכים לחג
 "אכילה ושתיה בסוכה" "ארבעת המינים" "דפנות וסכך הסוכה" "מצטער פטור מהסוכה"
 "מצות ושמחת בחגך" "עליה לרגל"

כל מי שמעונין ליטול חלק בהוצאות הספר יפנה לטל' 0533166560

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרה"ג שמעיה יוספוביץ שליט"א קרית בעש"ט
 לעילוי נשמת אביו
 הרב שמואל אהרן בן הרה"צ שמעיה יוספוביץ ז"ל
 נ.ל.ב.ע כ"ה מנחם אב ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרה"ג רבי יצחק קאף שליט"א ירושלים
 מנהל ומייסד ת"ת עצת אמת
 לעילוי נשמו אמו
 מרת שרה דינה יהודית בת הרב זאב מאיר ז"ל
 נפטרה כ"ב מנחם אב ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב
 לעילוי נשמת האברך החשוב
 שנזדכך ביסורים קשים ומרים שש שנים וקבלם באהבה
 הרב יוסף יצחק בן הרב אליהו ז"ל קוט
 עלה בסערה השמימה
 ט"ז אב האי שתא
 ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרב דוד פינק שליט"א בית שמש
 לרגל שמחת הולדת בתו במז"ט
 וברכת מזל לאביו ידידינו
 הגאון אריה פינק שליט"א דומ"צ בעלזא בית שמש
 ולחמיו ידידינו הרב שמעון פרסטר שליט"א ירושלים
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
 ירווה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גרפיקה, עימוד ועיצוב: מנשה הורוביץ 052-7613021 | עיצוב ועריכת גלופות לספרי קודש: chomer11@gmail.com